

Qorti ta' l-Appell
(Kompetenza Inferjuri)

Imħallef Anthony Ellul

Appell numru:- 40/2016

Fil-Kwistjoni tax-Xogħol numru 2595 bejn:

Publius Davison
(appellant)

u

De La Rue Currency and Security Print Limited
(appellata)

23 ta' April, 2018.

1. Permezz ta' rikors imressaq minn Publius Davison fit-2 ta' Lulju 2008 quddiem it-Tribunal Industrijali huwa allega tkeċċija ingusta mill-impjieg tiegħu bħala *security guard* mas-soċjeta' intimata b'riżultat ta' incident minuri u dan nonostante snin twal ta' servizz leali lejha. Ir-rikorrent ippremetta li huwa kien ħa miegħu fuq il-post tax-xogħol plakka li nkisritlu d-dar bil-għan li jsewwiha meta jkollu ftit ħin liberu. Żammha fil-*locker* għal diversi jiem minħabba mpenji oħra tax-xogħol. Jum minnhom qabad stocc kolla li kien hemm fuq magna fil-fabbrika u poġġih fil-but tal-qmis biex wara li jlesti x-xogħol jużah biex isewwi din il-plakka. Għamel xi ħin idur il-fabbrika bl-istoċċ fil-but sakemm f'xi ħin huwa ġie avvċinat minn ufficjali tal-kumpanija li akkużawh li ħa dan l-istocc. Huwa tahom lura l-istoċċ immedjatament. Wara li l-*locker* tiegħu kien ġie sgassat instabet fih il-plakka tad-dawl imkissra. Ir-rikorrent dejjem agixxa in *buona fede* u ma kellu ebda ntenzjoni li joħroġ din il-kolla barra mill-post tax-xogħol tant li huwa kien ħa l-plakka mkissra miegħu. Is-soċjetà ntimata m' akkużatux b' serq iżda wara li sstotponietu għal proċeduri nterni ta' dixxiplina ddeċidiet li tkeċċieh sempliciment għaliex huwa ċaqlaq l-istoċċ minn kamra għall-oħra fl-istess premises mingħajr permess. Ir-rikorrent talab lit-Tribunal jordna li huwa għandu jerġa' jingħata lura l-impjieg tiegħu bid-drittijiet kollha li kellu, jew jekk dan jirrizulta li ma kienx possibbli, li jingħata kumpens xieraq;

2. Permezz tar-risposta¹ minnha pprezentata fid-9 ta' Dicembru 2008, is-soċjeta' ntimata: (i) ġġustifikat it-tkeċċija tar-rikorrent wara li nstabet fil-pussess tiegħu proprjeta' tal-kumpanija mingħajr ma kien awtorizzat li jkollu tali proprjeta', u dan f' ċirkustanzi aggravati mill-fatt li huwa kien impjegat f'kariga fejn kien obligat illi jassikura li ma jsirux dawn it-tip t' affarijiet; (ii) eċċepiet li ġew segwiti l-proċeduri kollha rilevanti skont il-Ftehim Kollettiv; (iii) insistiet li n-natura tax-xogħol esegwit minnha kien jirrikjedi rigorożita' sħiħa f'ċirkustanzi bħal dawk li sab ruhu fihom ir-rikorrent, u la huwa kellu responsabilita' akbar minn dik ta' mpjegati oħra is-soċjeta' ntimata ma kellha ebda alternattiva ħlief li titterminalu l-impjieg;

3. B'deċiżjoni mogħtija fl-4 ta' Ġunju 2012, it-Tribunal Industrijali:

"...wara li kkunsidra l-istatements u s-sottomissjonijiet tal-partijiet kif ukoll in-noti, ra u eżamina d-dokumenti eżibiti, sema' u evalwa x-xhieda prodotti, u l-fatti u ċ-ċirkustanzi kollha tal-każ jiddikjara li s-soċjeta' De la Rue Currency and Security Print Ltd kien ġustifikat li jkeċċi lil Publius Davison mix-xogħol tiegħu.

Għaldaqstant it-Tribunal Industrijali jiddeċiedi billi jiċċhad dan l-Appell bl-ispejjeż jiġu sopportati ugwalment bejn il-partijiet."

4. Illi minn din is-sentenza appella r-rikorrent. Huwa lmentat li l-provi li kellu quddiemu t-Tribunal ma kinux biżżejjed sabiex iwasslu għal raġuni tajba u suffiċjenti għat-terminazzjoni kif ukoll kien hemm nuqqas ta' proporzjonalita' bejn l-aġir kolpuż tal-appellant u s-sanzjoni tat-tkeċċija, fis-sens li anke jekk kien hemm nuqqas da parti tiegħu, dan kien tant minimu li legalment ma setax iwassal għall-piena drastika tat-terminazzjoni tal-impjieg;

5. Permezz ta' deċiżjoni mogħtija minn din il-Qorti fis-27 t' April 2016² l-appell tar-rikorrent ġie milqugħ. Fl-imsemmija deċiżjoni, filwaqt li din l-Qorti għamlitha ċara li b' ebda mod ma tapprova n-nuqqas tal-appellant jew li m' hemmx ħtiega ta' regolamenti rigorużi ta' sigurtà ġewwa fabbrika bħal dik tal-appellata, madankollu, mejusa ċ-ċirkostanzi kollha, inkluż il-fatt li l-akkuża fil-konfront tar-rikorrent appellant kienet it-tneħħija ta' stoċċ kolla minn żona għal oħra mingħajr permess fil-fabbrika stess, anké jekk dan sar minn uffiċjal tas-sigurta', qieset li m' hemmx proporzjonalità bejn l-incident u t-tkeċċija tal-appellant tant illi saħansitra t-Tribunal stess kien irrikonoxxa *".....illi huwa minnu li dan m'huwiex każ ta' ċerta' gravita' enormi"*. F'kuntest, tenut kont tal-fatt li l-qrati stess iddeskrivew l-impieg bħala s-sors ewlieni għall-għejxien ta' familja li għandu jiġi nterrott biss għal raġunijiet serji, din il-Qorti sabet sproporzjon manifest bejn l-aġir kolpuż tal-appellant u l-kastig

¹ Fol. 8

² Fol. 319 – Appell Ċivili Numru 26/2012 AE

mogħti lilu. Konsegwentement, in vista tal-kontradizzjoni bejn is-sentenza tat-Tribunal ma' dawn il-prinċipji ta' dritt, din il-Qorti rrevokataha u filwaqt li ddeċidiet li t-tkeċċija tal-appellant mill-impieg kienet waħda ngusta u mhux skont il-liġi, ordnat li l-atti jintbagħtu lura lit-Tribunal sabiex jagħti rimedju skond il-liġi;

6. B'deċiżjoni mogħtija fil-15 ta' Diċembru 2016, din it-Tribunal ordna lis-soċjetà intimata De La Rue Currency and Security Print Ltd biex tagħti kumpens lir-rikorrent ta' tmintax-il elf Ewro (€18,000) mhux aktar tard mill-31 ta' Jannar 2017;
7. Minn din is-sentenza appella r-rikorrent. Jilmenta li t-Tribunal "fajjar" somma mingħajr ma spjega kif wasal għaliha u kif din is-somma kienet tikkombanċja ma' u tirrifletti l-vot kontemplat fil-*proviso* għall-artikolu 81(2)(a) tal-Kap. 452 fid-dawl tal-provi prodotti;
8. Is-soċjetà appellata wiegħbet li meġus li l-aġir tal-appellant kien tali illi kkontribwixxa għal dak li għalu, id-deċiżjoni appellata tirrispekkja l-liġi u għandha tiġi konfermata;

Ikkunsidrat:

9. Permezz ta' l-appell odjern ir-rikorrent qed jilmenta li l-kumpens likwidat mit-Tribunal ma qiesx id-danni reali u t-telf effettiv li huwa garrab skond il-parametri dettati fl-Artikolu 81(2) tal-Kapitolu 452. Jilmenta illi huwa kontrosens li l-liġi trid li t-Tribunal, meta jistabbilixxi l-ammont ta' kumpens, iqis id-danni reali u telfien li jkun bata l-ħaddiem li jkun għe mkeċċi mingħajr kawża għusta kif ukoll ċirkostanzi oħra, inklużi l-età u s-snajja tal-ħaddiem li jistgħu jaffetwaw il-potenzjal tal-impieg ta' dak il-ħaddiem, imbgħad it-Tribunal kif għamel fil-każ odjern, jgħid illi qieshom imma jiskartahom bla ma joffri ebda konsiderazzjoni u raġuni għala. Jikkontendi li t-Tribunal kellu quddiemu telf ippruvat b' konsegwenza ta' terminazzjoni ngusta mill-impieg li minimament jaqbeż id-€90,000, iżda b' mod inspjegabbli, u bla ma ngħatat raġuni għala, il-kumpens likwidat kien fis-somma ta' €18,000 biss;

10. Illi l-artikolu 81(2)(a) tal-Kap. 452 jipprovdi kif ġej:

'Meta, fuq ilment magħmul skont l-artikolu 75, it-Tribunal isib li r-raġunijiet għall-ilment ikunu bbażati tajjeb –

(a) f'każi ta' tkeċċija mingħajr kawża għusta, jekk majkunx hemm talba speċifika biex jerġa' jidhol fl-impieg jew jerġa' jiġi impjegat, jew it-Tribunal jiddeċiedi li ma għandux jagħmel ordni biex jerġa' jidhol fl-impieg jew jerġa' jiġi impjegat kif inqal qabel, it-Tribunal għandu jagħti

sentenza ta' kumpens, li għandha tithallas mill-prinċipal lil min jagħmel l-ilment, rigward it-tkeċċija:

Iżda, meta jistabilixxi l-ammont ta' dak il-kumpens it-Tribunal għandu jqis id-danni reali u telfien li jkun bata l-ħaddiem li jkun gie imkeċċi mingħajr kawża ġusta kif ukoll ċirkostanzi oħra, inklużi l-età u s-snajja tal-ħaddiem li jistgħu jaffettwaw il-potenzjal tal-impieg ta' dak il-ħaddiem.'

11. Il-kunsiderazzjonijiet li għamel it-Tribunal kienu s-segwenti:

- fid-deċizzjoni ta' din il-Qorti tas-27 ta' April 2016 gie deciz li t-tkeċċija tal-appellant mill-impieg kienet waħda ngusta u mhux skont il-ligi minħabba nuqqas ta' proporzjonalità bejn l-incident u t-tkeċċija tal-appellant; ma jirriżultax li kien hemm ħażen fl-appellant u ċ-ċirkostanzi jeskludu *malafede*;
- fid-deċizzjoni surriferita gie mejus ukoll minn din il-Qorti li t-Tribunal kien korrett li kkunsidra l-fattur tal-kariga li kien jokkupa l-appellant meta qies li naqas meta ħareġ miż-zona tal-produzzjoni mingħajr permess; in-natura tax-xogħol eżegwit mis-soċjetà appellanti tirrikjedi li jkun hemm sigurtà; u li xi miżura ta' dixxiplina kienet flokha;
- l-akkuża kontra r-rikorrent kienet ta' pussess mingħajr awtorizzazzjoni ta' proprjetà tal-Kumpannija minn impjegat li kien imħallas biex jaqdi dmirijiet ta' *'Security Guard'*;
- din il-Qorti ddikjarat li dan ma kienx każ ta' serq;
- ir-rikorrent kellu biżżejjed tagħrif tal-materja tas-sigurtà u maturità biżżejjed biex ikun konxju l-ħin kollu tal-konsegwenzi, anki għalih innifsu, li nuqqas ta' *alertness* fil-ħarsien tas-sigurtà jkollu;
- is-sigurtà hija ntrinsika fin-natura ta' l-operat tas-soċjetà ntimata;
- r-rikorrent kien impjegat biex jeżegwixxi d-dmirijiet u jassumi r-responsabbiltà ta' *security guard* fuq bażi *full time* għal żmien indefinit;
- meta tkeċċa r-rikorrent kien fadallu erba' snin biex jilħaq l-età ta' l-irtirar u kellu 32 sena servizz bħala *security guard* mal-intimata;

- skont ir-rikorrent kien jagħmel qrib it-Lm13,000 fis-sena mal-intimata fiż-żmien meta tkeċċa u kieku baqa jaħdem sakemm għalaq il-61 sena mas-soċjetà intimata kien jikkwalifika għal benefiċċju tat-tmiem l-impieg ta' bejn Lm6,000 u Lm7,000 liema ċifri ma ġewx kontestati;
 - skont id-dokumenti tal-ETC ir-rikorrent tkeċċa mill-intimata fid-19.06.2008 u beda fl-impieg ġdid fl-14.07.2008. Isegwi li dam tlett ġimgħat qiegħed sakemm sab impieg alternattiv;
 - l-impieg li r-rikorrent sab wara li ma baqax impjegat mas-soċjetà intimata kien jirrendilu madwar €1,000 fix-xahar, liema ċifra ma ġietx kontestata;
 - fis-sottomissjonijiet tiegħu r-rikorrent qajjem il-punt li t-tkeċċija ppreġudikat l-pensjoni tiegħu minkejja li l-*employment history* in atti hija datata Jannar 2010 b' dan illi ma jirriżultax jekk sabx impieg aħjar wara din id-data sa meta laħaq l-età tal-irtirar għalkemm dan ma ġiex kontestat;
 - il-liġi tirreferi għal danni reali mhux morali;
 - il-liġi trid li t-Tribunal '*jqis*' d-danni reali u telfien ieħor meta jistabbilixxi l-ammont tal-kumpens u ma tgħidx li l-kumpens għandu '*jikkonsisti fi ekwivalenti għad-danni reali (u telfien ieħor); (anki l-verżjoni bl-Ingliż tgħid shall take **into** consideration mhux shall take **as** consideration)*';
 - osservat li fil-passat is-soċjetà intimata trattat każi fejn *security guards* naqsu minn dmirijiethom billi ngħataw xogħol ieħor bħala *printers*;
 - kunisderazzjoni ta' *reinstatement* tar-rikorrent hija impossibbli peress li huwa ssupera l-età tal-irtirar;
12. Filwaqt li l-konsiderazzjonijiet surriferiti huma kollha rilevanti fid-determinazzjoni ta' kumpens xieraq mistħoqq mir-rikorrent appellant, l-appellant jistieden lil din il-Qorti tevalwa jekk effettivament tali konsiderazzjonijiet ġewx applikati fil-likwidazzjoni tal-kumpens magħmula mit-Tribunal jew ġewx inkella għal kollox skartati mingħajr motivazzjoni kif allegat minnu;
13. In materia ta' kumpens a tenur tal-Artikolu 81(2) tal-Kapitolu 452, il-ġurisprudenza nostrana ppronunzjat ruħha kemm-il darba:

'Kwantu għad-doljanza l-oħra tas-soċjeta` appellanti riferibilment għan-nuqqas ta' motivazzjoni adegwata fil-każ tal-kumpens likwidat, hi l-fehma konsiderata ta' din il-Qorti illi s-sottomissjonijiet avvanzati ma jistgħux ikunu ta' vantaġġ għall-akkoljiment tat-tieni aggravju;

Ibda biex il-liġi speċjali applikabbli ma tipprovdi mkien regoli fissi dwar l-ammont tal-kumpens. Tillimita ruħha fil-proviso ta' l-Artikolu 81 (2) ta' l-Att biex tippreċiza ċerti kriterji li għandhom jittieħdu in konsiderazzjoni għall-istabilizzar ta' l-ammont tal-kumpens. Jigifieri "it-Tribunal għandu jqis id-danni reali u telfien li jkun bata l-ħaddiem li jkun gie mkeċċi mingħajr kawża ġusta, kif ukoll ċirkustanzi oħra, inklużi l-eta` u s-snajja tal-ħaddiem li jistgħu jaffettwaw il-potenzjal ta' l-imjieġ ta' dak il-ħaddiem";

Minn dan hu deżumibbli li l-iffissar ta' l-ammont tal-kumpens hu rimess għall-arbitriju tat-Tribunal. Arbitriju dan, li hu mistenni wkoll, u dejjem, li jkun wieħed boni viri, bażat fuq apprezzament ekwu skond il-mudell solitu tal-bonus paterfamilias. Tali apprezzament ekwu jimplika ġudizzju li jzomm qies taċ-ċirkostanzi fattwali kollha u rikonċiljat ma' l-eżerċizzju korrett tal-poteri tat-Tribunal, fl-ambitu wkoll tad-dispost appena aċċennat;

*Issa huwa veru illi l-motivazzjoni, allavolja tista' ma tkunx waħda elaborata, hi ta' essenza tal-ġudizzju. Fil-ħsieb ta' din il-Qorti s-sentenza in eżami tikkontjeni dan il-minimu ta' motivazzjoni meħtieġa biex tirrendiha ritwali taħt dan l-aspett. Dan qed jiġi rilevat in kwantu jidher mill-parti razzjonali tagħha illi t-Tribunal iffissa l-kumpens wara li ħa qies "taċ-ċirkostanzi kollha tal-każ u s-soliti fatturi". Wieħed ma għandux għalfejn jiddubita illi fost dawn il-fatturi soliti kien hemm ukoll il-kriterji preċiżati fid-dispost fuq imsemmi. Hemm ukoll indikazzjoni ta' x' kienu l-elementi fattwali li wasslu lit-Tribunal għall-fissazzjoni tal-kumpens minnu likwidat. **Ma kienx mistenni li t-Tribunal jinoltra ruħu f' raġonament dettaljat ta' kif wasal għalih.** Il-motivazzjoni additata mit-Tribunal hi waħda suffiċċjenti u allura in bażi għall-istess riżultanzi proċesswali u kriterji statutorji, din il-Qorti ma ssibx li hu l-każ li tindaga oltre l-operat u diskrezzjoni tat-Tribunal. Tosserva biss li hi sodisfatta illi d-dettami tal-liġi fuq din il-materja ġew rispettati mit-Tribunal u li, f' dan is-sens, id-deċiżjoni tiegħu hi waħda suffiċċjentement korretta ta' l-istħarriġ u evalwazzjoni tal-provi u l-iffissar tal-kumpens.³ (enfasi ta' din il-Qorti)*

14. Fil-każ ***Saviour Sammut vs Auto Sales Limited*** deċiż minn din il-Qorti diverasment presjeduta fid-19 t' Ottubru 2005 ingħad inoltré li:

*Fl-Artikolu 81 (2) (a) tal-Kapitolu 452 il-liġi tipprovdi **indikaturi** ta' dak li t-Tribunal kellu jieħu in konsiderazzjoni fil-fissazzjoni tal-kumpens imma imbagħad thalli f' idejn listess Tribunal li hekk jillikwida u jiddetermina l-istess kumpens. **Kemm kellu jkun dan il-kumpens mhux sindakabbli minn din il-Qorti, una volta li t-Tribunal ikun deherlu li kienu jeżistu raġunijiet biżżejjed biex jillikwida l-kumpens fis-somma ffissata minnu.** Huwa veru li tali likwidazzjoni tista' forsi titqies a prima vista*

³ ***Peter Spiteri vs Xuereb Glass Co. Ltd***, Qorti tal-Appell (Sede Inferjuri), 10 ta' Ottubru, 2005

*esaġerata iżda b' daqshekk ma jfissirx illi t-Tribunal injora l-indikaturi prefissi mil-ligi, u li, del resto, ma jidherx li huma għal kollox eżawrjenti. **Kollox ma' kollox, imbagħad, ma jidherx li t-Tribunal eżercita l-poter diskrezzjonali tiegħu fl-iffissar ta' dan il-kumpens b'mod manifestament inekwu u sproporzjonat.** Mhux il-każ allura li, kif mitlub, din il-Qorti tħassar l-ordni ta' kumpens jew li timmodifika l-kwantum ta' l-istess kumpens.*' (enfasi ta' din il-Qorti)

15. Fl-istess jum ingħatat ukoll id-deċiżjoni fl-ismijiet **Joan Zammit vs S. Borg & Sons Ltd** fejn ingħad:

*'l-ligi tagħna ma timponi ebda limitu ta' kumpens. Toffri biss il-kriterji ta' kif għandu jitkejjel dan il-kumpens. Inter alia, it-teħid in konsiderazzjoni tad-danni reali u telfien li jkun bata l-ħaddiem li jkun ġie mkeċċi mingħajr kawża ġusta oltré dawk iċ-ċirkostanzi l-oħra bħall-eta` u s-snaġġa li jistgħu jaffettwaw il-potenzjal ta' l-impjieg ta' dak il-ħaddiem [Artikolu 81 (2) tal-Kapitolu 452]. **Il-likwidazzjoni ta' dan il-kumpens hu mħolli fl-arbitriju diskrezzjonali tat-Tribunal u sakemm din l-istess likwidazzjoni ma tinstabx li hi sproporzjonata jew irragonevoli mhux il-każ li din il-Qorti tidpartixxi mill-konkluzjoni tat-Tribunal fir-rigward.***' (enfasi ta' din il-Qorti)

16. F'dan il-kuntest issir ukoll referenza għad-deċiżjoni ta' din l-Onorabbli Qorti diversament presjeduta fl-ismijiet **Joseph Paris vs The Cargo Handling Company Limited, u b' digriet tas-16 ta' Diċembru 2008 l-atti ġew trasfuzi f' isem Dottor Abigail Galea bħala stralċjarju ta' l-istess The Cargo Handling Company Limited** deċiża fit-23 ta' April, 2010:

*'Jibda biex jiġi registrat illi hu prinċipju san illi t-trattazzjoni ta' kawża quddiem l-ewwel tribunal tkun, sa fejn legalment possibbli, eżawrjenti u kompluta mill-provi kollha li kienu meħtieġa u li l-partijiet setgħu jġibu 'l quddiem għas-soluzzjoni tal-każ. Ara "**Giuseppe Buttigieg -vs- Nicola Aquilina**", Appell Inferjuri, 11 ta' Settembru, 1937. Ugwlament ukoll pero` hu prinċipju daqstant ieħor vulevoli illi s-sentenza pronunzjata minn dak l-istess tribunal tkun arginata fuq il-provi kollha li jkunu in atti b' mod li l-affermazzjonijiet li jsiru fil-parti konsiderativa tagħha jirriflettu tabilhaqq ir-rejalta` proċesswali u r-rizultanzi istruttorji għaliex jekk ma jsirx dan ma tkunx qed issir vera ġustizzja ma' xi parti u s-sentenza tista' għaldaqstant titqies difettuża. Ara "**Salvatore Caruana -vs- Carmelo Magro**", Appell, 14 ta' Novembru, 1996. Ragonevolment, għandu jiġdied illi, jekk it-Tribunal ikun ħa konjizzjoni tal-provi kolha attendibbli fil-proċess, hi fil-prattika kostanti ta' din il-Qorti ta' reviżjoni illi ma tiddisturbax id-diskrezzjoni ta' dak l-istess tribunal. Dan iġġod ukoll fil-każ tal-komputazzjoni tal-kumpens in kwantu dak l-eżercizzju diskrezzjonali jirrientra fl-isfera esklussiva tiegħu, u l-entità tal-kumpens hu dejjem imħolli fl-arbitriju prudenzjali ta' l-istess tribunal adit. Ara, fost oħrajn id-deċiżjonijiet ta' din il-Qorti kif presjeduta fl-ismijiet "**Alison Fiorentino -vs- Dragonara Casino Ltd**", 19 ta' Ottubru, 2005 u "**Anabelle Cumbo -vs- Float Glass Ltd**", 3 ta' Ottubru, 2008. **Ukoll hawn, pero`, ma jistax jonqos li jiġi osservat illi teżisti dejjem ir-rizerva għal każ fejn ikun jirrizulta illi l-likwidazzjoni hi manifestament żbaljata, jew għal xi raġuni gravi oħra.** Ara f' dan is-sens il-kumment ta' din il-Qorti fil-każijiet "**Ivan Zammit -vs- S. Borg & Sons***

Ltd, 19 ta' Ottubru, 2005 u "*Godwin Vassallo -vs- Vittoriosa Gaming Ltd*", 28 ta' Marzu, 2008. **Dan ifisser illi l-arbitriju għandu jkun wieħed *boni viri*, bażat fuq l-apprezzament ekwu skond il-mudell legali solitu u ben not tal-bonus paterfamilias. Tali ġudizzju ekwu jimplika ġudizzju li jzomm qies taċ-ċirkostanzi fattwali kollha u rikonċiljat ma' l-eżercizzju korrett tal-poteri tat-Tribunal fl-ambitu ta' l-Artikolu 81 (2) tal-Kapitolu 452. Ara "*Peter Spiteri -vs- Xuereb Glass Co. Ltd*", 10 ta' Ottubru, 2005, ċitata wkoll mis-soċjeta` appellata fit-twegiba ta' l-appell tagħha'(enfasi ta' din il-Qorti)**

17. Addirittura, fid-deċiżjoni fl-ismijiet ***Godwin Vassallo vs Vittoriosa Gaming Limited*** deċiża fit-28 ta' Marzu, 2008 din il-Qorti nterpretat l-imsemmi artikolu tal-Kap. 452 kif ġej:

*'Huwa veru li, a prima vista, il-kumpens likwidat f' dan il-każ jista' talvolta jidher esaġerat imma dan m' għandux ifisser illi t-Tribunal injora l-indikaturi prefissi mil-liġi fl-Artikolu 81 (2) (a) tal-Kapitolu 452. Biex jingħad kollox, daww l-indikaturi ma humiex eżawrjenti u din il-Qorti għandha raġonevolment tassumi illi t-Tribunal ħa in konsiderazzjoni ċ-ċirkostanzi kollha tal-każ. Mhux l-anqas, il-konkorrenza ta' dik il-gravozita' maġġuri, **anké morali**, konsegwita minn impjegat ingustament sfiduċjat minn min iħaddmu.'*

18. Jinsilet minn din il-ġabra ġurisprudenzjali li:

- fil-likwidazzjoni tal-kumpens fl-ambitu tal-Artikolu 81 (2) tal-Kapitolu 452, it-Tribunal għandu diskrezzjoni u sakemm din l-istess likwidazzjoni ma tinstabx li hi sproporzjonata jew irragonevoli mhux il-każ li din il-Qorti tiddipartixxi mill-konkluzjoni tat-Tribunal fir-rigward;
- l-arbitriju tat-Tribunal għandu jkun wieħed *boni viri*, bażat fuq apprezzament ekwu skond il-mudell tal-*bonus paterfamilias* li jimplika ġudizzju li jzomm qies taċ-ċirkostanzi fattwali kollha u rikonċiljat ma' l-eżercizzju korrett tal-poteri tat-Tribunal, fl-ambitu tal-Artikolu 81 (2) tal-Kapitolu 452;
- l-indikaturi msemmija fl-imsemmi artikolu ma humiex eżawrjenti u ċ-ċirkostanzi kollha tal-każ jinkludu l-konkorrenza ta' dik il-gravozità maġġuri, **anké morali**, konsegwita minn impjegat ingustament sfiduċjat minn min iħaddmu;
- l-liġi tagħna ma timponi ebda limitu ta' kumpens iżda toffri biss il-kriterji ta' kif għandu jitkejjel dan il-kumpens;

19. Mill-artikolu 81(2) tal-Kap. 452 hu evidenti li l-kumpens li qeghda tikkontempla l-liġi huma danni kemm reali u futuri.

20. Is-somma li jippretendi r-rikorrent tikkonsisti fis-segwenti: (i) telf ta' salarju sakemm sab impieg ieħor; (ii) id-differenza bejn is-salarju li kellu mas-soċjetà appellata u s-salarju li pperċepixxa fl-impieg sussegwenti tiegħu; (iii) telf ta' benefiċċju għat-tmiem tal-impieg li kien intitolat għalih meta jirtira minn mas-soċjetà appellata:
- i. kif tajjeb ikkunsidra t-Tribunal, skont id-dokumenti tal-ETC ir-rikorrent tkeċċa mill-intimata fid-19.06.2008 u beda fl-impieg ġdid fl-14.07.2008. Isegwi li r-rikorrent dam tlett ġimgħat qiegħed sakemm sab impieg alternattiv. L-appellant xehed li kien jagħmel qrib it-Lm13,000 fis-sena mal-intimata fiż-żmien meta tkeċċa. Konvertita f'ewro din is-somma tekwiwali għal €30,281.85. Isegwi li s-salarju għal tlett ġimgħat kien ta' ċirka €1,747.03;
 - ii. jikkontendi li d-differenza bejn is-salarju li kellu mal-appellanti u s-salarju li kien jipperċepixxi mill-impieg li sab wara li tkeċċa kien ta' €18,281.85 (€30,281.85 - €12,000) fis-sena. Ir-rikorrent jippretendi d-differenza bejn iż-żewġ pagi għal 4 snin, ossija sad-data tal-irtirar, li skont dawn il-figuri tammonta għal €73,127.4.
 - iii. ir-rikorrent xehed li kieu ma tkeċċiex kien jikkwalifika għal benefiċċju tat-tmiem l-impieg ta' bejn Lm6,000 (€13,976.24) u Lm7,000 (€16,305.61). Mill-atti ma jirriżultx kif kien jinħadem dan il-benefiċċju iżda dawn iċ-ċifri ma ġewx kontestati.
21. Mid-deċiżjoni tat-Tribunal hu evidenti li dawn l-ammonti kollha aċċettahom bħala prova (ara paġna 353).
22. Filwaqt li m'hemmx dubju li hemm element ta' diskrezzjoni meta t-Tribunal jigi biex jillikwida l-kumpens, id-deċiżjoni għandha tkun motivata f'kull aspett. Fil-każ tal-lum it-Tribunal illikwida somma ta' €18,000. Ċifra li hi ferm 'il bogħod minn dak li jidher li r-rikorrent tilef b'riżultat tat-tkeċċija.
23. Ma jirriżultax li ċ-ċifri li semma r-rikorrent għal dak li jirrigwarda salarju li kellu fi żmien li tkeċċa mill-impieg, salarju li kellu fl-impieg il-ġdid li sab tlett ġimgħat wara tkeċċa, u benefiċċju li kien jirċievi kieku ma tkeċċiex, ġew kontestati mill-intimata.
24. Bażat fuq il-provi li kellu quddiemu, u l-qorti hi tal-fehma li ma kien hemm xejn xi jżomm lit-Tribunal li jitlob lill-partijiet biex iressqu iktar provi dwar il-kumpens iktar u iktar meta tikkunsidra li t-Tribunal jirregola l-procedura tiegħu, il-pretensjoni tar-rikorrent kienet ta' madwar disgħajn elf ewro

(€90,000). Peress li fid-data tad-deċiżjoni r-rikorrent kien diġa rtira bl-eta', dan ma kienx każ fejn kien hemm xi incertezza.

25. Il-kumpens li tikkontempla l-liġi hu ovvjament għat-telf li l-impjegat isofri b'konsegwenza tat-tkeċċija ingusta. Fis-sentenza t-Tribunal osserva:

"rigward il-kumpens għal danni reali, il-Liġi tgħid illi meta jstabbilixxi l-ammont tal-kumpens it-Tribunal għandu jqis id-danni reali (u telfien ieħor); ma tgħidx għandu jikkonsisti fi, u ekwivalenti għad-danni reali (u telfien ieħor); (anki l-verżjoni bl-Ingliż tgħid shall take into consideration mhux shall take as consideration".

Il-qorti ma taqbilx ma' dan ir-raġunament. Ir-rikorrent tkeċċa ngustament u għandu jedd li jirċievi kumpens li jkun jirrifletti t-telf li sofra b'konsegwenza tad-deċiżjoni hażina li ha l-prinċipal. Il-qorti ma tara l-ebda raġuni għalfejn każijiet ta' tkeċċija ngusta għandhom jiġu trattati b'mod differenti minn każijiet oħra fejn l-attur ikollu jedd jippretendi d-danni. Il-liġi hi ċara dwar dak li t-Tribunal għandu jikkunsidra meta jillikwida l-kumpens u meta t-Tribunal ikun qiegħed jeżerċita d-diskrezzjoni għandu jispjega b'mod ċar u li jiftiehem kif u għalfejn ikun illikwida s-somma li jikkundanna lill-prinċipal iħallas. Id-diskrezzjoni ma tfissirx li t-Tribunal jista' jaqbad u jillikwida ammont li jkun. Fejn ikun hemm prova li l-impjegat ikun sofra d-danni, allura għandu jedd li jippretendi t-telf li jkun sofra.

26. Ovvjament min-naħa l-oħra t-Tribunal għandu wkoll jieħu in konsiderazzjoni ċirkostanzi bħad-dmir tal-impjegat li jimmitiga t-telf u kontributorjeta fil-kondotta li tkun wasslet għat-tkeċċija. Hawn tidhol id-diskrezzjoni. Madankollu t-Tribunal m'għandux ifajjar ċifra mingħajr motivazzjoni. Hu fatt li t-Tribunal għandu diskrezzjoni, pero' din trid tkun eżerċitata b'mod raġonevoli u li tagħmel sens fiċ-ċirkostanzi partikolari ta' kull każ u d-deċiżjoni tkun motivata.

27. F'dan il-każ wieħed jista' forsi jifhem li t-Tribunal ha in konsiderazzjoni l-possibilita' li bħala miżura ta' dixiplina r-rikorrent jingħata xogħol differenti. Fil-fatt għamel riferenza għad-deposizzjoni ta' Ronald Bonnici u Agnes Agius⁴. Pero' t-Tribunal naqas milli:

- i. Jagħmel paragun bejn iċ-ċirkostanzi tal-każijiet li ssemew minn Agnes Agius u l-każ tar-rikorrent. Wieħed mill-każijiet ssemma kien meta *security guard* iffalsifika riċevuti, u ieħor kien meta seraq biro li jidher li nsterqet mingħand impjegat. Każ li m'għandu x'jaqsam xejn ma' dak tar-rikorrent li sempliċement

⁴ Fol. 355.

issellef stoċċ kolla biex jużah fil-post tax-xogħol mingħajr ma talab permess. Kull każ għandu ċ-ċirkostanzi partikolari tiegħu.

- ii. M'hemm l-ebda prova tad-differenza fil-paga li kieku d-deċiżjoni kienet dik ta' *demotion* minflok tkeċċija. Il-qorti ma tifhimx kif seta' jsir xi eżercizzju simili mingħajr ma tkun taf il-kariga l-oħra x'salarju kellha. Dan iktar u iktar meta tqies dak li ser jingħad fil-paragrafu li jmiss. Hekk ukoll fiha nnifisha *demotion* hi miżura drastika li tista' twassal lill-impjegat biex jilmenta minn *constructive dismissal*.

28. Fil-każ tal-lum t-Tribunal ikkundanna lill-intimata tħallas 20% biss ta' dak li ppretenda l-attur skont cifri li ma gewx kontestati mill-intimata, u li jidher li r-rikorrent tilef b'konsegwenza tat-tkeċċija. Jibqa' l-fatt li t-Tribunal ma spjegax kif naqqas 80% minn dak li jidher li tilef ir-rikorrent. Fil-fehma tal-qorti fih innifsu dan hu punt ta' liġi li r-rikorrent għandu raġun jilmenta dwaru.

29. Peress li m'huwiex il-kompitu ta' din il-qorti li tillikwida l-kumpens li għandu jitħallas lir-rikorrent, il-qorti ser ikollha terġa tibghat l-atti lura quddiem it-Tribunal sabiex jiddeċiedi l-każ skont il-liġi.

Għal dawn il-motivi tilqa' l-appell sa fejn kompatibbli ma' dak deċiż u tibghat l-atti lura quddiem it-Tribunal sabiex jiddeċiedi skont il-liġi l-kwistjoni dwar il-kumpens li għandu jitħallas lir-rikorrent. Spejjeż a karigu tal-intimata.

Anthony Ellul.